

กระแส FinTech ถึง TechFin: ความท้าทายด้านกฎระเบียบทางการเงิน ที่ถูกขับเคลื่อนด้วยข้อมูลขนาดใหญ่ของอุตสาหกรรมการเงินไทย

เปาว์ จำปาเงิน¹

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งวิเคราะห์ การเตรียมความพร้อมในการรับมือกับกระแส FinTech (ฟินเทค) และ TechFin (เทคฟิน) สำหรับการปรับปรุงด้านกฎระเบียบทางการเงินเพื่อที่จะรองรับข้อมูลขนาดใหญ่ของอุตสาหกรรมการเงินไทย เพราะแนวคิดเกี่ยวกับกระแสฟินเทคได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากโดยเฉพาะอุตสาหกรรมการเงินที่จะต้องเตรียมตัวปรับปรุงกฎข้อบังคับ รวมถึงการนำทฤษฎีการพลิกผัน หรือ The theory of disruption ใช้เพื่อตอบโจทย์ปัญหาการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี อีกทั้งการศึกษาด้านการณที่เกี่ยวกับธุรกิจฟินเทค จะเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้พร้อมรับ ปรับตัว และพัฒนา เพื่อขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจการเงินของประเทศไทยในอนาคต ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น

เพราะการนำเทคโนโลยีขั้นสูงมาใช้ในธุรกิจ รวมทั้งการสร้างนวัตกรรมของตนเอง ด้วยความคิดสร้างสรรค์ของผู้ประกอบการ จะช่วยเพิ่มผลิตภาพตลอดสายห่วงโซ่มูลค่าของสินค้าและบริการ และจะเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศไทยโดยรายได้ที่เพิ่มขึ้นจะช่วยให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของประชากรอย่างยั่งยืน ดังนั้น ควรมีการปรับปรุงกฎระเบียบทางการเงิน ประกอบด้วย (1) การให้ความเชื่อมั่นว่ากฎหมายจะรองรับการทำธุรกรรม ทั้งด้านการเงิน การลงทุน และประกันภัยในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ เทียบเท่าการทำธุรกรรมแบบปกติ (2) อำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการธุรกิจ ฟินเทค ให้สามารถเข้าถึงข้อมูลจำเป็นในความครอบครองของหน่วยงานรัฐ (3) ให้การรับรองว่าการแสดงตนด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ กรณีที่ลูกค้าไม่มาปรากฏตัวต่อหน้าผู้ให้บริการธุรกรรมทางการเงินได้ และ (4) อำนวยความสะดวกให้ผู้ประกอบการธุรกิจ ฟินเทค สามารถเข้าถึงข้อมูลที่ได้มีการปกปิดตัวตนแล้ว ในความครอบครองของหน่วยงานรัฐได้

คำสำคัญ: ฟินเทค; เทคฟิน; กฎระเบียบทางการเงิน; ข้อมูลขนาดใหญ่ของอุตสาหกรรมการเงินไทย

ประเภทบทความ: บทความวิชาการ

¹ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

2086 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240, ประเทศไทย

อีเมล: pao.fin.ru@gmail.com

Fintech Stream to Techfin: Financial Regulatory Challenges Driven with Big Data of Thai Financial Industry

Pao Jampangoen¹

Abstract

This academic article focuses on analyzing of FinTech and TechFin stream for improving the financial regulatory that will support the large data of Thai financial industry. The concept of the Fintech stream has played an important role especially on Thai financial industry that must prepare to update regulations. Moreover, the theory of disruption should be used for solving the problem of rapid change of technology as well. As well as studying the situation related to the fintech business will benefit all relevant parties to be ready to adapt and develop to drive the Thai economy in the future.

Because of the use of advanced technology in business Including creating one's own innovation with the creativity of the entrepreneur will help increase productivity throughout the value chain of products and services and will increase Thailand's competitiveness, by helping to free Thailand from the trap of middle-income countries and sustainably improve the well-being of the population. Therefore, financial regulation should be improved, consisting of (1) providing assurance that the law will support transactions Including finance, investments and insurance in electronic form equivalent to normal transactions, (2) facilitate fintech operators can access necessary information in the possession of government agencies, (3) to certify that the presence by electronic means if the customer does not appear to the financial service provider, and (4) facilitate fintech entrepreneurs to access the information they have concealed in the possession of government agencies.

Keywords: Fin Tech; Tech Fin; Financial Regulation; Data of Thai Financial Industry

Type of Article: Academic Article

¹ Faculty of Business Administration Ramkhamhaeng University
2086 Ramkhamhaeng Road, Hua Mark, Bang Kapi, Bangkok 10240, Thailand
E-mail: pao.fin.ru@gmail.com

บทนำ

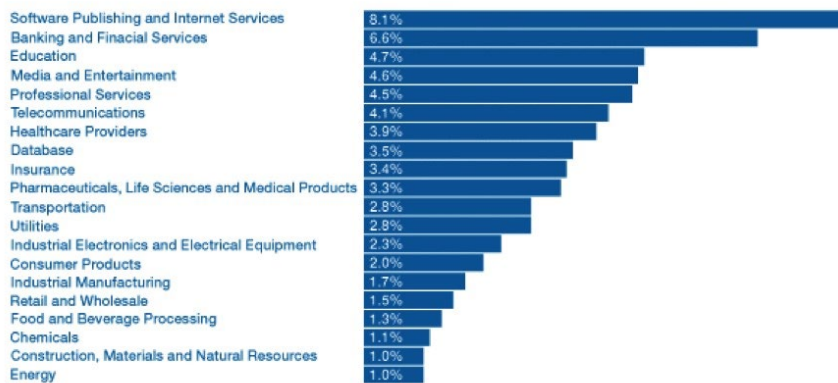
ปัจจุบันโลกกำลังก้าวเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญจากการพัฒนาของนวัตกรรมและเทคโนโลยีในรูปแบบใหม่ภายใต้ยุคอุตสาหกรรม 4.0 ในขณะที่เดียวกับการเชื่อมโยงทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ ตลอดจนเทคโนโลยีสื่อสารที่ไร้พรมแดนจึงมีผลให้การเปลี่ยนแปลงในซีกโลกหนึ่งส่งผลกระทบต่ออีกซีกโลกหนึ่ง อย่างรวดเร็วเป็นวงกว้าง ทำให้ภาคการเงินซึ่งเป็นหนึ่งในภาคที่มีความสำคัญอย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจที่ถูกจับจ้องว่าจะเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด สามารถอำนวยความสะดวกและตอบสนองต่อไลฟ์สไตล์ของผู้บริโภคยุคใหม่โดยเฉพาะการทำธุรกรรมทางการเงินสมัยใหม่ที่สามารถทำธุรกรรมการเงินได้ทุกที่ทุกเวลา รวดเร็ว และสะดวกสบาย ผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ได้อย่างไร ดังที่เห็นการใช้บริการผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต และธุรกรรมผ่านสมาร์ตโฟนในการทำธุรกรรมการเงินได้อย่างรวดเร็วตลอดเวลาโดยไม่ต้องไปที่สาขาของธนาคาร (Thanadhidhasuwanna, 2017)

ฟินเทค (FinTech - Financial Technology) ได้รับการพูดถึงอย่างมากในช่วงที่ผ่านมา และคงจะเป็นที่กล่าวถึงยิ่งขึ้นต่อจากนี้ด้วยปัจจัยต่างๆ ทั้งเรื่องของอินเทอร์เน็ตที่เปี่ยมประสิทธิภาพ สมาร์ตโมบายที่เข้าถึงได้ทุกคน บวกกับไลฟ์สไตล์ยุคใหม่ ล้วนส่งผลให้ฟินเทคมีบทบาทกับผู้คนทุกระดับและภาคธุรกิจทุกกลุ่มอย่างแน่นนอนในอนาคต นอกจากเรื่องรูปแบบการใช้เงินที่จะเปลี่ยนไป ฟินเทค คือ เทคโนโลยีทางการเงินที่กำลังเป็นกระแสระดับโลก ขณะนี้ในบางประเทศ

แถบยุโรปไม่มีการใช้เงินสดกันแล้ว อาจเรียกได้ว่าเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ มีการใช้ e-Payment กันทั่วทั้งประเทศ แม้กระทั่งร้านค้าแผงข้างทางก็จะต้องจ่ายด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (Vancha-Am, 2017)

จากปี 2559 ที่กระแส ฟินเทค กำลังเป็นที่นิยมอย่างมาก เนื่องจากผู้เล่นแทบทุกกลุ่มธุรกิจ อาทิเช่น กลุ่มธนาคารพาณิชย์ หรือบริษัทเทคโนโลยีต่างๆ ก็หันมาสนใจ ฟินเทค ที่เปรียบเสมือนจุดตัดของการเงิน (Finance) และเทคโนโลยี (Technology) แต่ธุรกิจการเงินแตกต่างจากธุรกิจอื่นๆ ที่ tech startup เข้ามาจับในด้านหนึ่งที่สำคัญมาก โดยเฉพาะธนาคาร มีการใช้เทคโนโลยีอยู่แล้วอย่างมาก เห็นได้ชัดจากค่าใช้จ่ายด้าน IT ของธุรกิจการเงิน ซึ่งสูงกว่าทุกๆ ธุรกิจอื่นในโลก ยกเว้นธุรกิจซอฟต์แวร์และอินเทอร์เน็ต ดังนั้นเราจึงเห็นธนาคารต่างๆ รวมทั้งบริษัทประกันและการจัดการสินทรัพย์เข้ามาแย่งส่วนแบ่งหรือเปลี่ยนแปลงตลาด เช่นที่เราเห็นในธุรกิจอื่น อาทิ ธุรกิจค้าปลีก หรือธุรกิจโรงแรม แม้ว่าบริษัท Paypal สามารถจะเติบโตขึ้นมาเป็นบริษัท payment รายใหญ่ของโลกโดยไม่มี การต่อต้านจากธนาคารมากนัก แต่เมื่อ tech startup เริ่มเข้ามาจับธุรกิจที่เป็นส่วนหลักของธนาคารมากขึ้น เช่น การให้กู้ยืมเงิน ธนาคารก็ไม่สามารถจะอยู่ต่อไปได้ ปัจจุบันนี้เราเห็นธนาคารตั้ง Incubator Program มากมายไม่แพ้บริษัท โทรคมนาคม นอกจากนั้นก็ยังเร่งการวิจัยพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ที่ใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วย มีการกำหนดยุทธศาสตร์ที่ให้ความสนใจเทคโนโลยีมากขึ้น ดังภาพ 1 (Sookdhis, 2016)

IT SPENDING AS A PERCENT OF REVENUE, BY INDUSTRY

ภาพ 1 ค่าใช้จ่ายด้าน IT ของอุตสาหกรรมเป็นเปอร์เซ็นต์ของรายได้

ที่มา: IT Key Metrics Data, Gartner Benchmark Analytics

ซึ่งจากการสำรวจความคิดเห็นผู้บริหารระดับสูงจากฝ่ายไอทีจำนวน 157 ราย ใน 14 ประเทศทั่วโลก ในปี 2559 จากผลสำรวจ PwC's Global Digital Banking Survey พบว่ามีผู้ทำธุรกรรมทางการเงินผ่านช่องทางสมาร์ทโฟนจะเติบโตถึงร้อยละ 64 สะท้อนถึงการชำระเงินผ่านโทรศัพท์มือถือของเกือบทุกภูมิภาค

ทั่วโลกที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก และแอฟริกา มีผู้ใช้บริการชำระเงินผ่านโทรศัพท์มือถือสูงถึง 163.6 และ 101.3 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี 2555 ที่มีจำนวน 85 และ 57.8 ล้านคนตามลำดับ ดังภาพ 2

ภาพ 2 ประมาณการจำนวนผู้ใช้บริการชำระเงินผ่านโทรศัพท์มือถือปี 2559 แบ่งตามภูมิภาค

ที่มา: (Government Saving Bank, 2017)

รัฐบาลไทยจึงมีเป้าหมายพัฒนาประเทศให้ประชาชนหลุดพ้นจากกับดักของการเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลาง โดยการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม โดยเปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิมในปัจจุบันไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี โดยเกษตรกรต้องร่ำรวยขึ้น และเป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการ เปลี่ยนจาก ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแบบดั้งเดิม ดังนั้นแรงงานจะต้องมีทักษะความรู้และความเชี่ยวชาญสูง เพื่อก้าวทันความเป็นไปของระบบเศรษฐกิจ และสังคมทั่วโลก เทคโนโลยีเป็นส่วนสำคัญในทุกกิจกรรม หรือเรียกว่า ยุคเศรษฐกิจดิจิทัล ซึ่งเทคโนโลยีทางการเงินจึงต้องก้าวหน้าตามไปด้วยเพื่อให้สถาบันการเงิน และผู้ประกอบการ หรือผู้ใช้บริการเกิดความสะดวกในการใช้งาน (Maesincee, 2017) ได้แก่ ตู้เอทีเอ็ม, การชำระเงินด้วย บัตรเครดิต, รูดผ่านเครื่องรูด, จ่ายด้วยบัตรเครดิตผ่านระบบออนไลน์, ชำระเงินผ่านทางธนาคารออนไลน์ (Paypal) หรือ ชำระเงินด้วยระบบการเงินจากบริษัทต่างๆ เช่น Rabbit pay, mPay, AliPay, LINE pay หรือ การโอนเงินข้ามประเทศผ่านบริษัททั่วไป ที่ให้ข้อเสนอดีกว่าธนาคาร โอนได้เร็วกว่า หรือ การแลกเงินด้วยเรทราคาที่สูงกว่า จึงเรียกนวัตกรรมนี้ว่า ฟินเทค (Vongsinsirikun, 2017)

ดังนั้นประโยชน์ของฟินเทคคือ รูปแบบธุรกิจการเงินรูปแบบใหม่ที่นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยทำให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการทางการเงินหรือระบบการเงิน เนื่องจากสามารถลดต้นทุนและการเพิ่มประสิทธิภาพผลกำไร แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นรูปแบบธุรกิจที่ยังไม่มีกฎหมายการกำกับดูแลเพื่อรองรับความเสี่ยงใหม่ๆ ที่ตามมา ภาครัฐจึงสนับสนุนให้ธุรกิจฟินเทค เกิดขึ้นโดยเร็วด้วยการเปิดโครงการทดสอบนวัตกรรมสำหรับกลุ่มฟินเทคใช้กฎหมายการกำกับดูแลที่ยืดหยุ่นและเรียนรู้เกี่ยวกับธุรกิจนั้นๆ เพื่อที่จะกำหนดกฎหมายการ

กำกับดูแลฟินเทคที่เหมาะสมต่อไป (Vongsinsirikun, 2017)

จากประโยชน์ของฟินเทค จึงมีบริษัทใหญ่ที่มีเทคโนโลยีก้าวหน้าเข้ามาทำบริการทางการเงินหรือเรียกว่าเทคฟิน เช่น บริษัท อาลีบาบา เป็นบริษัทพื้นฐานสำหรับการขยายการให้บริการทางการเงินดิจิทัล โดยเฉพาะการให้กู้ยืมแก่บุคคลทั่วไปและผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตลอดจนการบริหารเงินสดและการลงทุน อาทิเช่น กองทุนตลาด โดยไม่จำเป็นต้องมีเงินสดในการทำธุรกรรมแบบเดิม เนื่องจากความไว้วางใจที่สร้างขึ้นกับลูกค้า หรือแม้กระทั่งแพลตฟอร์มของ เฟสบุ๊ก อเมซอน หรือ อาลีบาบา ที่ถือครองข้อมูลขนาดใหญ่ ผู้ใช้บริการเป็นจำนวนมากยังเริ่มขยายวงธุรกิจของตัวเองเข้าไปในอุตสาหกรรมการเงินเพื่อลดความเสี่ยง (Arner, Zetsche, Buckley & Barberis, 2017) ดังนั้นจากกระแสฟินเทค จนกระทั่งมาถึงการควบรวมของ เทคฟิน ทำทลายด้านกฎระเบียบทางการเงินที่ถูกขับเคลื่อนด้วยข้อมูลขนาดใหญ่ของอุตสาหกรรมการเงินไทยเป็นอย่างมาก

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับฟินเทค

จุดเริ่มต้นของฟินเทค เกิดจากการนำความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการจัดการข้อมูล มาใช้ในการพัฒนาระบบการเงิน โดยเรียกนวัตกรรมเหล่านี้ว่า เทคโนโลยีทางการเงิน หรือ “ฟินเทค” โดยการพัฒนาดังกล่าว เป็นกลุ่มนวัตกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศไทย ในยุคที่ 4 ซึ่งรัฐบาลให้นิยามว่าเป็น “เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ขับเคลื่อนด้วยการพัฒนานวัตกรรม” เพราะนอกจากธุรกิจฟินเทคจะเกิดจากการสร้างนวัตกรรมบริการตามแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมแล้ว กิจกรรมทางการเงิน ยังเป็นกลไก

สำคัญที่สนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่นๆ ด้วย ดังนั้น การศึกษาสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจฟินเทค จึงเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ให้พร้อมรับ ปรับตัว และพัฒนา เพื่อขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจการเงินของประเทศไทยในอนาคตให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น เพราะการนำเทคโนโลยีขั้นสูงมาใช้ในการธุรกิจ รวมทั้งการสร้างนวัตกรรมของตนเอง ด้วยความคิดสร้างสรรค์ของผู้ประกอบการ จะช่วยเพิ่มผลิตภาพตลอดสายห่วงโซ่มูลค่าของสินค้าและบริการ และจะเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ โดยรายได้ที่เพิ่มขึ้น จะช่วยให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของประชากรอย่างยั่งยืน แต่จำเป็นจะต้องมีการให้ความเชื่อมั่นว่ากฎหมายจะรองรับการทำธุรกรรม ทั้งด้านการเงิน การลงทุน และประกันภัยในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ เทียบเท่าการทำธุรกรรมแบบปกติ อีกทั้งยังควรจะต้องมีการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการธุรกิจ ฟินเทค ให้สามารถเข้าถึงข้อมูลจำเป็นในนครครอบครองของหน่วยงานรัฐ โดยอาจจะมีการให้การรับรองว่าการแสดงตนด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ กรณีที่ลูกค้าไม่มาปรากฏตัวต่อหน้า ผู้ให้บริการธุรกรรมทางการเงินได้ หรืออำนวยความสะดวกให้ผู้ประกอบการธุรกิจ ฟินเทค สามารถเข้าถึงข้อมูลที่ได้มีการปกปิดตัวตนแล้ว ในครอบครองของหน่วยงานรัฐได้ (Ehunchachinda, 2017)

ฟินเทค ถูกสร้างขึ้น เพื่อมีวัตถุประสงค์คือ (1) เพิ่มประสิทธิภาพโครงสร้างพื้นฐาน (2) เพิ่มประสิทธิภาพกิจกรรมมูลค่าสูงด้วยระบบอัตโนมัติ (3) ตัดตัวกลางทางการเงิน (4) สร้างมูลค่าเพิ่มจากฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (5) นำเสนอสินค้าและบริการเฉพาะ และ (6) เพิ่มศักยภาพของลูกค้า (Ehunchachinda, 2017)

ปัจจุบันเทคโนโลยีทางการเงินหรือฟินเทค กำลังได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางในหลายประเทศทั่วโลก เนื่องจากมูลค่าเพิ่มที่จะเกิดแก่ธุรกิจ และความ

สามารถทางการแข่งขันของประเทศที่จะสูงขึ้น จากการนำนวัตกรรมดังกล่าวไปสร้างบริการทางการเงินชนิดใหม่ และพัฒนาประสิทธิภาพของบริการทางการเงินที่มีอยู่เดิมทั้งยังมีความเป็นไปได้ที่เทคโนโลยีทางการเงินเหล่านี้ จะถูกนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในกิจกรรมด้านอื่นๆ อย่างกว้างขวาง ด้วยเหตุนี้ การสร้างนวัตกรรมทางการเงินจากธุรกิจฟินเทค จึงตอบสนองนโยบายของรัฐบาลไทย ที่ต้องการขับเคลื่อนประเทศไทยให้เข้าสู่ยุค 4.0

แนวคิดเกี่ยวกับเทคฟิน

เทคฟิน เป็นชื่อเรียกของบริการทางการเงินที่มีผู้ให้บริการเป็นบริษัทเทคโนโลยีขนาดใหญ่ที่มีแพลตฟอร์มเป็นของตัวเองอยู่แล้ว เกิดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงประสบการณ์หรือความสามารถที่มีอยู่ในอุตสาหกรรมเพื่อตอบสนองบริการทางการเงิน โดยการหาวิธีที่ดีกว่าในการส่งมอบผลิตภัณฑ์ทางการเงิน อาทิเช่น บริการกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (WeChat Pay) ที่ใช้ชำระเงินได้ผ่านแอป WeChat โดยตรง, Grab Wallet ที่เป็นบริการกระเป๋าเงินออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน Grab ในประเทศไทย, Google ผู้ให้บริการกระเป๋าเงิน Google Pay ไว้ใช้จ่ายในร้านค้า นอกจากนี้ยังรวมถึงบริษัทยักษ์ใหญ่ อย่าง Facebook ที่กำลังสร้างเงินสกุลใหม่ที่ชื่อ Libra อีกด้วย ทั้งนี้ จุดแตกต่างที่สำคัญของเทคฟิน คือ การที่ผู้ให้บริการนั้นเป็นแบรนด์ที่ผู้ใช้บริการทั่วไปนั้น รู้จักดีและมีแพลตฟอร์มของตัวเองที่มีคนใช้งานมากอยู่แล้ว เช่นเป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ขนาดใหญ่ เป็นต้น (Bangkok Bank Innohub, 2019)

การผลักดันเทคฟินเข้าสู่บริการทางการเงินส่วนใหญ่จะมี 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนแรกให้ บริษัท ด้านเทคโนโลยีใช้ประโยชน์จากรูปแบบธุรกิจที่เข้มข้นมากแบบ front-end (เช่น เชื่อมต่อกับลูกค้า) โดยการรวมกับสถาบันการเงินที่

มีอยู่ในปัจจุบันออกใบอนุญาตให้ข้อมูลหรือเปิดใช้งานการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น การให้กูอี้ม เป็นต้น

ขั้นตอนที่สอง เทคโนโลยีใช้ชุดข้อมูลเหล่านี้เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจทางธุรกิจของตนเอง เช่น ในการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงเมื่อให้เงินแก่ผู้ขายรายย่อยโดยต้องจัดระบบการชำระเงินที่เหมาะสม

ขั้นตอนที่สาม ซึ่งเป็นขั้นสุดท้ายเทคโนโลยีเหล่านี้จะเข้าสู่การนำเสนอบริการทางการเงินซึ่งจะทำให้เกิดการแข่งขันที่รุนแรงมากกับธนาคาร

ดังนั้น เทคโนโลยีจึงเป็นบริการทางการเงินที่มีผู้ให้บริการเป็นบริษัทเทคโนโลยีขนาดใหญ่ที่มีแพลตฟอร์มเป็นของตัวเองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภทต่างๆ ที่ผู้ใช้บริการทั่วไปรู้จักและคุ้นเคยต่อการใช้งานเป็นปกติโดยผู้ที่ได้รับผลกระทบคือสถาบันการเงินและผู้ให้บริการด้านการเงินในปัจจุบัน

กฎระเบียบทางการเงินเพื่อรองรับการเข้ามาของฟินเทคและเทคโนโลยี

อุตสาหกรรมบริการทางการเงิน ต้องการเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่จะพัฒนาทุกอย่างที่จะช่วยนำสินค้าและบริการเข้าสู่ตลาด จากโครงสร้างพื้นฐาน ไปสู่การประมวลผล การพัฒนาแอปพลิเคชัน กระบวนการทำงานที่เข้าถึงง่ายและสะดวก ตลอดจนความสามารถในการทำงานของแอปพลิเคชันโดยผู้ผลิตที่ไม่ใช่สถาบันการเงินนั้น จะส่งผลให้สถาบันการเงินที่ให้บริการทางการเงินทั่วไปเสียประโยชน์อันเนื่องมาจากเทคโนโลยีที่ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงซึ่งตกทอดมาจากยุคก่อน ในขณะที่ต้องประเมินว่าเทคโนโลยีอะไรที่จะนำมาผสมผสานกับเทคโนโลยีในอนาคตได้ (Malisuwat, 2016)

จากการวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่องของ เทคโนโลยี ได้สร้างความท้าทายมากมายสำหรับสังคมและหน่วยงานที่กำลังดูแล ผลกระทบของปัญญาประดิษฐ์และการวิเคราะห์ข้อมูลต่อบุคคลและระบบการเงินนั้น

ทำให้เกิดความไม่แน่นอนจากมุมมองด้านกฎระเบียบทางการเงิน

ปัจจุบันยังไม่มีแนวทางการกำกับดูแลผู้ประกอบการที่ใช้นวัตกรรมใหม่ๆ มาให้บริการทางการเงินเนื่องจากรูปแบบการให้บริการของผู้ประกอบการฟินเทคมีลักษณะที่หลากหลายและแตกต่างจากบริการทางการเงินแบบดั้งเดิม บางธุรกิจยังไม่มีกฎหมายรองรับ รวมทั้งบริษัทฟินเทคและเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่ให้บริการไม่ได้ถูกจัดให้อยู่ในหมวดหมู่ของสถาบันการเงินแบบดั้งเดิม จึงไม่ได้ดำเนินธุรกิจอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์และการกำกับดูแลแบบเดียวกับสถาบันการเงินปกติ การกำกับดูแลบางส่วนซ้ำซ้อนและไม่สอดคล้องกันระหว่างแต่ละหน่วยงานที่กำกับทำให้เกิดความยุ่งยากเสี่ยงต่อการเกิดข้อผิดพลาดจากการดำเนินการ (Operational Risk) และมีต้นทุนในการดำเนินการสูง นอกจากนี้จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนและพัฒนา รูปแบบและวิธีการกำกับดูแล เช่น ต้องปรับมาใช้เทคโนโลยีประกอบในการกำกับดูแลนอกเหนือจากการกำกับดูแลด้วยคน เป็นต้น รวมถึงหน่วยงานทางการเงินและภาครัฐควรเข้าสนับสนุนอย่างจริงจังเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการเข้าสู่ตลาดและยกระดับการแข่งขันของผู้ประกอบการที่ใช้นวัตกรรมใหม่ๆ ในระดับภูมิภาคด้วย (Limpongpan, 2017)

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีการพลิกผัน หรือ The theory of disruption หากเราทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ ก็จะทำให้ นักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญ ผู้วางนโยบาย ผู้นำ และผู้บริหารในทุกภาคส่วน มีมุมมองใหม่ ซึ่งนวัตกรรมที่จะทำให้เกิดการพลิกผัน ถือว่ามีรูปแบบที่มีพลวัต สูง ที่จะทำให้อุตสาหกรรมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดด เพราะสามารถไปปลดล็อกการเติบโตทางเศรษฐกิจและสวัสดิการสังคมได้ อีกทั้งการทำลายจะทำให้เกิดพลังที่เรียกว่า “การทำลายอย่างสร้างสรรค์” ทำให้

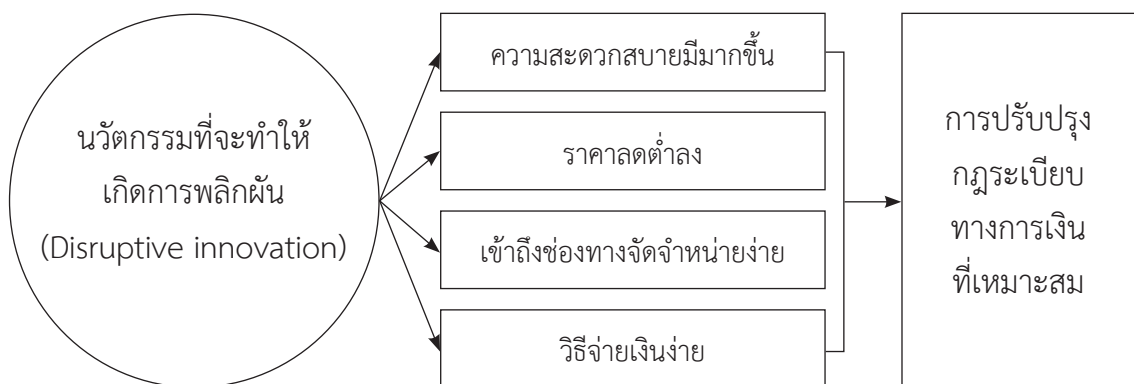
เกิดการผลิที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ด้วยการจัดสรรทรัพยากรรูปแบบใหม่ ทำลายรูปแบบดั้งเดิมที่ไร้ประสิทธิภาพ โดยจะทำให้เพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถในการผลิต อีกทั้งทำให้ราคาลดต่ำลงอย่างมาก จนเกิดประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม นอกจากนี้ในอีกมุมหนึ่งการทำลายจะไปผลักดันทำให้เกิดการพัฒนาสวัสดิการสังคมด้วยการ “สร้างอย่างสร้างสรรค์” ซึ่งถือได้ว่ามีพลังอำนาจอย่างมาก เช่น องค์กรต่างๆ จะต้องเปลี่ยนวิธีคิดใหม่ จากการควบคุม ไปเป็นการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการสร้างสรรค์นวัตกรรม และการมองหาโอกาสใหม่ ซึ่งจะทำให้การรวมพลังจากคนจำนวนมากสามารถร่วมกันสร้างจนทำให้ไม่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญ 2-3 คนมาทำงานอีกต่อไป และจะสามารถสร้างสิ่งใหม่ที่ดีที่ไม่มีใครทำได้มาก่อน (Malisuwan, 2016)

ความสะดวกรสบายมีมากขึ้น ราคาลดต่ำลง การเข้ามาใช้งานจากผู้บริโภคสูงขึ้นอย่างมหาศาล ก็จะทำให้เกิดการทำลายอย่างสร้างสรรค์ในที่สุด ดังนั้นจึงทำให้เราเริ่มเห็นบริษัทที่บริหารงานแบบเดิมท่ามกลางเครื่องมือดิจิทัลใหม่ๆ ที่ทรงพลังและราคาถูก กำลังตกอยู่ในความเสี่ยงที่จะถูกบริษัทยุคใหม่เข้ามาทำลาย (Malisuwan, 2016) อาจกล่าวได้ว่า การ

การทำลายอย่างสร้างสรรค์จะทำให้ผู้บริโภคได้รับผลิตภัณฑ์หรือบริการที่พวกเขาไม่เคยได้ไม่ว่าจะเป็นใช้งานง่าย เข้าถึงช่องทางจัดจำหน่ายง่าย วิธีจ่ายเงินง่าย ซึ่งความง่ายเหล่านี้ ผู้บริโภคไม่เคยได้รับจากผลิตภัณฑ์และบริการประเภทนี้มาก่อน จึงเป็นการปลดล็อกที่ผู้บริโภคจำนวนมากที่ไม่เคยบริโภคสินค้าและบริการประเภทนี้มาก่อน กระโดดเข้ามาใช้เป็นจำนวนมากมหาศาลด้วยราคาที่สมเหตุสมผล

ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจฟินเทค คือ 1) ความเสี่ยงจากการให้กู้ยืมเงินรูปแบบใหม่ 2) ความเสี่ยงจากการใช้ระบบซื้อขายอัตโนมัติ 3) ความเสี่ยงด้านความปลอดภัยของข้อมูล 4) ความเสี่ยงจากความบกพร่องของผู้ให้บริการ 5) ความเสี่ยงของระบบชำระเงิน 6) ความเสี่ยงจากช่องโหว่ของกฎระเบียบ และ 7) ความเสี่ยงจากการแพร่กระจาย (Ehunhachinda, 2017)

ดังนั้น เรื่องของกฎระเบียบเป็นหนึ่งในความเสี่ยงหลักที่ควรจะต้องได้รับการแก้ไข หากภาครัฐสามารถปรับปรุงกฎระเบียบทางการเงินที่เหมาะสมได้ ผู้บริโภคจะได้รับความสะดวกรสบาย ประหยัด ปลอดภัย มากยิ่งขึ้นในการทำธุรกรรมทางการเงินในอนาคตอีกด้วย

ภาพ 3 กรอบการวิเคราะห์ (Analysis Framework)

ผลการวิเคราะห์

จากกระแส 핀테크 ถึง เทคโนโลยี สำหรับกฎระเบียบทางการเงินในปัจจุบัน ผู้เขียนได้ทำการวิเคราะห์แล้วพบว่า ควรต้องมีการปรับปรุงกฎระเบียบทางการเงินได้แก่

1. การให้ความเชื่อมั่นว่ากฎหมายจะรองรับการทำธุรกรรม ทั้งด้านการเงิน การลงทุน และประกันภัยในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ เทียบเท่าการทำธุรกรรมแบบปกติ เนื่องจากธุรกิจฟินเทคจะส่งผลกระทบต่อชำระหนี้ เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมทางการเงินรูปแบบใหม่ เช่น สกุลเงินดิจิทัล การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศระหว่างกันโดยตัดตัวกลาง การใช้จ่ายผ่านโทรศัพท์มือถือ และการลดความสำคัญของเงินสด เช่น การชำระหนี้ผ่านโทรศัพท์มือถือ ระบบเรียกเก็บเงินรวม การชำระหนี้ประสิทธิภาพสูง หรือส่งผลกระทบต่อการซื้อขายและวิเคราะห์หลักทรัพย์ เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์เช่นการเรียนรู้ของเครื่องจักร การวิเคราะห์ฐานข้อมูลขนาดใหญ่ และตลาดรูปแบบใหม่ เช่น การเก็บ และวิเคราะห์ข้อมูลอัตโนมัติ ฐานงานข้อมูลตลาด ตลอดจนกระทบต่อการจัดการการลงทุน เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมด้านการยกระดับศักยภาพนักลงทุน เช่น ระบบการให้คำแนะนำ และการบริหารความมั่งคั่งแบบอัตโนมัติ เครือข่ายสังคมสำหรับคัดลอกการซื้อขาย การส่งคำสั่งซื้อขายอัตโนมัติ สำหรับนักลงทุนรายย่อย และระบบการพัฒนาแบบเปิด เช่น ระบบประมวลผลแบบกลุ่มเมฆ (cloud) เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่เปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกพัฒนาต่อยอด การแบ่งปันสมรรถภาพระหว่างองค์กร จึงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการให้ความเชื่อมั่นว่ากฎหมายจะรองรับการทำธุรกรรม ทั้งด้านการเงิน การลงทุน และประกันภัยในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ เทียบเท่าการทำธุรกรรมแบบปกติ

2. อำนาจความสะดวกแก่ผู้ประกอบการธุรกิจฟินเทคให้สามารถเข้าถึงข้อมูลจำเป็นในความครอบครองของ

หน่วยงานรัฐ เนื่องเพราะการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการธุรกิจฟินเทคให้สามารถเข้าถึงข้อมูลจำเป็นในความครอบครองของหน่วยงานรัฐจะส่งผลให้มีความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นสูง ระบบประมวลผลคอมพิวเตอร์โดยใช้ภาษาธรรมชาติของมนุษย์ ระบบประมวลผลแบบกลุ่มเมฆ และการแบ่งปันสมรรถภาพระหว่างองค์กรของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเป็นกลุ่มนวัตกรรม ที่จะเข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานแก่ทั้ง 2 ภาคส่วน นอกจากนี้ ระบบการให้คำแนะนำ และการบริหารความมั่งคั่งแบบอัตโนมัติก็เป็นกลุ่มนวัตกรรม ที่ช่วยยกระดับโอกาสการเข้าถึงบริการทางการเงินที่ซับซ้อนด้วยตัวเอง อันเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

3. ให้การรับรองว่าการแสดงตนด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์กรณีที่ลูกค้าไม่มาปรากฏตัวต่อหน้า ผู้ให้บริการธุรกรรมทางการเงินได้ เนื่องเพราะการรับรองว่าการแสดงตนด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์กรณีที่ลูกค้าไม่มาปรากฏตัวต่อหน้านั้นจะเป็นเทคโนโลยีที่ช่วยให้ผู้คนใช้ชีวิตสะดวกสบายยิ่งขึ้น โดยไม่ต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่ม แต่ก็อาจจะมีคนอีกกลุ่มที่อาจมองเป็นโอกาสเข้ามา “ขโมย” ข้อมูลส่วนบุคคลเข้าแสวงหาประโยชน์ ดังนั้น การสร้างความปลอดภัยของข้อมูลจึงสำคัญอย่างยิ่งในการให้บริการฟินเทค จึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

4. อำนาจความสะดวกให้ผู้ประกอบการธุรกิจฟินเทคสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ได้มีการปกปิดตัวตนแล้ว ในครอบครองของหน่วยงานรัฐได้ เพราะแม้จะช่วยอำนวยความสะดวกในการทำธุรกรรมการเงิน แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาค่าพื้นฐานของธุรกิจต่างๆ ได้ทั้งหมด ดังนั้น ฟินเทคจะสามารถช่วยกำจัดความเสี่ยงบางประการได้หรือไม่ หรือจะช่วยให้ธุรกิจเล็กๆ ที่เพิ่งก่อตั้งเข้าถึงบริการทางการเงินมากขึ้นได้มากน้อยเพียงใด จะสามารถช่วยสร้างความน่าเชื่อถือ สร้างตัวตนให้บริษัท รวมถึงการช่วยให้บริษัทหนึ่งทำธุรกรรมกับบริษัทหนึ่ง

ได้ง่ายขึ้นอย่างไร จึงขึ้นอยู่กับกำหนดยความสะดวกให้ผู้ประกอบการธุรกิจ ฟินเทค สามารถเข้าถึงข้อมูลที่ได้มีการปกปิดตัวตนแล้ว ในกรอบครองของหน่วยงานรัฐได้เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลมากที่สุด

อาจกล่าวได้ว่า แม้ว่ากระแสของเทคโนโลยีทางการเงิน จะเริ่มมีมาเพียงไม่นาน และประชาชนทั่วประเทศไทยจะรับรู้เกี่ยวกับ ฟินเทค น้อยมาก แต่เทคโนโลยีทางการเงินได้เข้ามาอยู่ในชีวิตประจำวันของประชาชนคนไทยมานานแล้ว เช่น การใช้บัตรเครดิต, บัตรเครดิต, ธนาคารออนไลน์และการซื้อขายหุ้นออนไลน์ เป็นต้น

บทสรุป

ควรส่งเสริมให้มีกฎหมายส่งเสริมการประกอบธุรกิจด้วยเทคโนโลยีทางการเงินผ่าน ซึ่งจะส่งผลให้เห็นการพัฒนาเทคโนโลยีและมีนวัตกรรมใหม่ๆ ในการให้บริการธุรกรรมด้านการเงินเด่นชัดมากขึ้น สิ่งสำคัญและเร่งด่วนที่ควรจะทำควบคู่ไปกับพัฒนาวัตกรรมทางด้านการเงิน คือ การส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการเงินให้มากขึ้น ประชาชนต้องรับรู้ว่ ฟินเทค จะเข้ามาเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินชีวิตประจำวันแบบเดิมๆ อีกทั้งการศึกษาสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจฟินเทค จะ

เป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้พร้อมรับปรับตัวและพัฒนา เพื่อขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจการเงินของประเทศไทยในอนาคตให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น เพราะการนำเทคโนโลยีขั้นสูงมาใช้ในธุรกิจ รวมทั้งการสร้างนวัตกรรมของตนเอง ด้วยความคิดสร้างสรรค์ของผู้ประกอบการ จะช่วยเพิ่มผลิตภาพตลอดสายห่วงโซ่มูลค่าของสินค้าและบริการ และจะเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

สำหรับองค์กรเอกชนหรือหน่วยงานภาครัฐ การทำความเข้าใจต่อกระแส ฟินเทค ถึง เทคโนโลยี ด้านกฎระเบียบทางการเงินของไทย เป็นสิ่งจำเป็นต้องศึกษาและประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย โดยเฉพาะการปรับปรุงกฎระเบียบทางการเงินให้เหมาะสมกับพฤติกรรม ล้วนแต่เป็นสิ่งที่สำคัญที่ต้องปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถทันต่อกระแสความเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นได้ และเพื่อให้ประชาชนได้เริ่มเรียนรู้และปรับตัว การพัฒนา ฟินเทค ถึงจะบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ นำไปสู่การพัฒนาทางการเงินและเศรษฐกิจของประเทศแบบก้าวกระโดดได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

References

- Arner, D. W., Zetzsche, D. A., Buckley, R. P., & Barberis, J. N. (2017). FinTech and RegTech: Enabling Innovation While Preserving Financial Stability. *Georgetown Journal of International Affairs*, 18(3), 47-58.
- Bangkok Bank Innohub. (2019). *TechFin – The new challenge of the financial world*. Retrieved from <https://www.bangkokbankinnohub.com/techfin/>
- Ehunchinda, P. (2017). *FinTech: Towards Thailand 4.0*. Retrieved from https://e-jodil.stou.ac.th/filejodil/14_0.pdf. [In Thai]
- Limpongpan, S. (2017). *Reform of financial innovation support system*. Retrieved from https://www.parliament.go.th/ewtcommittee/ewt/drive_econ/download/article/article_20170803094812.pdf. [In Thai]
- Malisuwan, S. (2016). *Digital Disruption*. Retrieved from <https://www.thairath.co.th/content/820778>. [In Thai]
- Maesincee, S. (2017). “Thailand 4.0”. Retrieved from <https://www.posttoday.com/politic/report/479877>. [In Thai]
- Sookdhis, C. (2016). *Is PromptPay Really Unsafe*. Retrieved from <http://finiwise.com/2016/07/11/is-promptpay-really-unsafe/>. [In Thai]
- Thanadhidhasuwanna, T. (2017). *Payment Series*. Retrieved from https://www.krungsri.com/bank/getmedia/162b0f15.../RI_13_Payment_TH.aspxa871-7f985f1f7d38/2IN_hotissue_Digital_bank_detail.aspx. [In Thai]
- Vongsinsirikun, S. (2017). *What do we learn from experience of developing and overseeing FinTech from abroad*. Retrieved from https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/DocLib_/Article_13Sep2017.pdf. [In Thai]
- Vancha-Am, A. (2017). *Create innovation with creative thinking processes with Beacon Interface*. Retrieved from <https://www.tcdcconnect.com/content/12722/>. [In Thai]